

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 713) oraz art. art.10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) Rada Gminy Siedlce uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021, którego treść stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3.

Traci moc Uchwała XXVIII/344/2021 z dnia 22 grudnia 2020 roku w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021.

§ 4.

Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Rymuza

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021

WPROWADZENIE

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021 zwany dalej „Programem”, określa priorytetowe kierunki działań związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem narkomanii w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.), które są zgodne z wytycznymi Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii. Gminny Program stanowi część Strategii Rozwoju Gminy Siedlce na lata 2016 – 2026 oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Na bazie powyższego, tworzony jest rokrocznie Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce, który będzie realizowany też w roku 2021. Głównym celem Programu jest ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych poprzez rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń. Niniejszy program jest kontynuacją i rozwinięciem sprawdzonych już działań podejmowanych w latach poprzednich i obejmuje w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

I. ZJAWISKO NARKOMANII JAKO PROBLEM SPOŁECZNY

Problem uzależnienia od narkotyków jest w naszym kraju dostrzegalnym zjawiskiem, które stało się w drugiej połowie XX wieku problemem społecznym, rozwijającym się szczególnie wśród młodego pokolenia. Używanie substancji psychoaktywnych przez młodych ludzi jest wyzwaniem dla zdrowia publicznego z powodu związanych z tym konsekwencji i problemów. Narkomania stała się stopniowo problemem medycznym, społecznym i kulturowym. Dziś spostrzegana jest jako jednostka chorobowa o złożonym charakterze. Na szeroką gamę, innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych, składają się takie substancje legalne, jak leki przeciwbólowe i nasenne, sterydy anaboliczne czy substancje wziewne oraz szeroki wachlarz substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje,

których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo. W języku publicystyki substancje te często nazywane są narkotykami¹.

W narkomanii, w odróżnieniu od choroby alkoholowej, prócz uzależnienia fizycznego oraz psychicznego, występuje także uzależnienie społeczne. Problem używania narkotyków jest dodatkowo złożony pod względem prawnym. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych. Najpełniejsze informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków posiadają instytucje zajmujące się problemem narkomanii. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii realizuje szereg badań z zakresu używania substancji uzależniających w ramach europejskiego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Najświeższe wyniki badań pochodzą z 2019 roku. Celem tych badań, powtarzanych co 4 lata, począwszy od 1995 r., jest monitorowanie natężenia problemu używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, a także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ulokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Badania populacyjne ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21% młodszych uczniów i 37% starszych uczniów. Na drugim miejscu wśród młodzieży w wieku 12-14 lat pod względem rozpowszechnienia substancji nielegalnych jest amfetamina (4%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ekstazy (5%). Aktualnie, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Inne wskaźniki problemu marihuany i haszyszu, takie jak postrzegana dostępność czy oferty tych substancji, jak również zasięg używania ich w otoczeniu badanych wykazują podobne tendencje jak rozpowszechnienie używania. W młodszej grupie w 2019 r. zaznaczył się spadek, w starszej stabilizacja lub także spadek. Potwierdza to tezę o odwróceniu trendu wzrostowego problemu przetworów konopi wśród młodzieży szkolnej.

Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież, w tym młodzieży z terenu gminy Siedlce. Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania, jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, jak również wspomagają młodych ludzi w nauce.

Według badań przeprowadzonych przez Instytut Psychiatrii i Neurologii ważnym czynnikiem regulującym zasięg i intensywność zjawiska narkomanii jest grupa rówieśnicza, która ma ogromny wpływ na zachowania jednostki i poprzez reprezentowany system normatywny egzekwuje określone

¹ J. Sierosławski *Substancje psychoaktywne. Postawy i zachowania*, Szczecin 2011

zachowania (np. jako formę inicjacji czy też jako wyraz buntu). Grupa tworzy bowiem środowisko sprzyjające szerzeniu się narkotyków. Staje się usprawiedliwieniem samodzielnego przebywania poza domem, zachęca do pierwszych prób, ułatwia dzielenie się narkotykami i nabytymi doświadczeniami. Młodzieńcza potrzeba buntu jest także ważnym czynnikiem skłaniającym do sięgania po narkotyki. Młodzież chce robić rzeczy, które spotykają się z aprobatą rówieśników. Ponadto narkotyki zespalają środowisko młodych. Często narkotyki są jedynym spoiwem zapewniającym grupie rówieśniczej trwałość. Narkotyki są często używane przez młodzież z rodzin dysfunkcyjnych jako środek redukujący lęk i dający poczucie bezpieczeństwa. Główną przyczyną narkomanii w takich rodzinach jest deficyt podstawowych potrzeb, jakie powinna zaspokajać rodzina, tj. potrzeby bezpieczeństwa i miłości. Są to potrzeby dominujące w procesie rozwoju dziecka i gdy nie są zaspokojone, dziecko kieruje się często w stronę znalezienia substytutu ich zaspokojenia, którym jest, przynajmniej w początkowym stadium, zarówno narkotyk, jak i poczucie przynależności do jakiejś subkultury.

Istotnym czynnikiem sięgania po narkotyki młodego pokolenia jest także zwykła nuda. Brak możliwości zaspokajania różnego rodzaju potrzeb poznawczych i emocjonalnych w wyniku ograniczenia dostępności rozmaitych form aktywnego spędzania czasu wolnego prowadzi do wyalienowania (poczucie izolacji), poczucia bezsensu i straty czasu. Brak zajęcia może rodzić frustrację, która z kolei owocuje poczuciem bezsensowności mijającego życia. Narkotyki stają się wtedy formą szukania alternatywy, dając na krótki czas poczucie siły i swoistej mocy w przezwyciężaniu bezbarwności codziennego dnia. Bywa też, że młodzi ludzie wykorzystują substancje w celu realizacji konkretnych zadań, np. wspomaganie koncentracji przy uczeniu się. Poprzez używanie nowych substancji psychoaktywnych z grupy stymulantów zyskują energię i motywację do działania, do wykonania konkretnych, czasami przyziemnych czynności, ale też używanie substancji pobudza ich kreatywność. Według raportu z badania Instytutu Psychiatrii i Neurologii młodzi ludzie mają wrażenie, że pod wpływem używania tych substancji ich mózg staje się bardziej wydolny, co pozwala im zrozumieć różne rzeczy lub popatrzeć na nie z nowej perspektywy. Mówią o doświadczaniu rozszerzenia perspektywy poznawczej. Z badań wynika, iż motywem do zażycia substancji może być zazdrość wobec kolegów, którzy mają takie doświadczenie za sobą, chęć znalezienia się w grupie osób "wtajemniczonych" i ciekawość działania danej substancji. Nowe substancje psychoaktywne pozwalają zmieniać postrzeganie rzeczywistości na bardziej pozytywne, zdystansować się wobec doświadczanych problemów, zaakceptować trudne doznania, czy sytuacje. Młodzież poprzez używanie nowych substancji psychoaktywnych próbuje sobie poradzić ze swoją nerwowością, z tym, że przeżywają mocno różne sytuacje, problemy, nie radzą sobie z emocjami. Szukają relaksacji i spokoju. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może mieć związek z poszukiwaniem akceptacji, swojego miejsca w towarzystwie oraz chęcią przynależenia do grupy. Korzyści płynące z używania mogą mieć charakter długofalowy i dotyczyć poszerzenia repertuaru zachowań i zdobycia umiejętności rozluźniania się również w sytuacjach, którym nie towarzyszy używanie substancji.

Narkomania nie jest zjawiskiem jednowymiarowym – można bowiem wyróżnić zarówno uzależnienie, jak i problemowe używanie narkotyków. Jedno i drugie jest problemem zdrowotnym, bowiem niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczkę, choroby weneryczne). Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może prowadzić do uzależnienia, które powoduje wykluczenie społeczne, jest ściśle związane z wieloma innymi problemami społecznymi, a w skrajnych przypadkach problemami tj. przestępczość, bezrobocie, bezdomność czy prostytutka. Narkomania

jest chorobą dotyczącą wszystkich grup społecznych, niezależnie od wieku, wykształcenia i statusu materialnego. Prezentowane w Polsce dane, w zależności od źródła, mówią o liczbie od kilku tysięcy do kilkuset tysięcy osób uzależnionych. W 2015 roku odnotowano rekordową liczbę interwencji medycznych, bo aż 7283 z powodu NSP, co stanowiło trzykrotny wzrost w stosunku do roku 2014. W kolejnych latach (2016–2018) liczba zatruc spadła do około 4300 przypadków, jednak nadal jest to duża liczba. Jak wskazuje raport Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii wśród polskich nastolatków w wieku od 15 do 16 lat aż 10% choć raz próbowało tzw. dopalaczy.

Z badań raportu Instytutu Psychiatrii i Neurologii wynika, że młodzi ludzie obawiają się ryzyka związanego z doznaniem szkód w obszarze zdrowia somatycznego i psychicznego. Są to szkody zarówno o charakterze krótkotrwałym jak i długotrwałym. Młodzi ludzie używający nowych substancji psychoaktywnych ryzykują rozwinięciem się u nich uzależnienia. Według respondentów szczególnie niebezpieczny może być pierwszorazowy kontakt z substancją, kiedy trudno przewidzieć reakcję własnego organizmu. Najpoważniejsze ryzyko ponoszone przez młodych ludzi to utrata życia. Ryzyko szkód zdrowotnych podnosi nieznajomość składu zażywanej substancji, gdyż za każdym razem pod tą samą nazwą może być sprzedawany inny produkt. Wspominają też o ryzyku popsucia relacji z rodzicami, w razie gdyby dowiedzieli się o problemie, obawiają się utraty zaufania rodziców. Potencjalne ryzyko związane jest z przyjmowaniem substancji o nieznanym składzie, ale też przypadkowego spożycia w klubie, podczas imprezy, niechcianej substancji, np. "tabletki gwałtu". Wg raportu młodzi ludzie wspominają o poważnych zaburzeniach psychicznych, doświadczeniach stanów lękowych i urojeń oraz próbie samobójczej. Badani obawiają się również konsekwencji prawnych, które mogliby ponieść.

Z powyższych danych wynika, że zjawisko używania narkotyków ma negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa, rodząc szereg szkód i kosztów. Dlatego też używanie narkotyków nie może być kwestią społecznie obojętną i należy podejmować odpowiednie działania profilaktyczne w celu zapobieganiu, opóźnianiu i redukowaniu używania substancji psychoaktywnych.

II. NOWE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

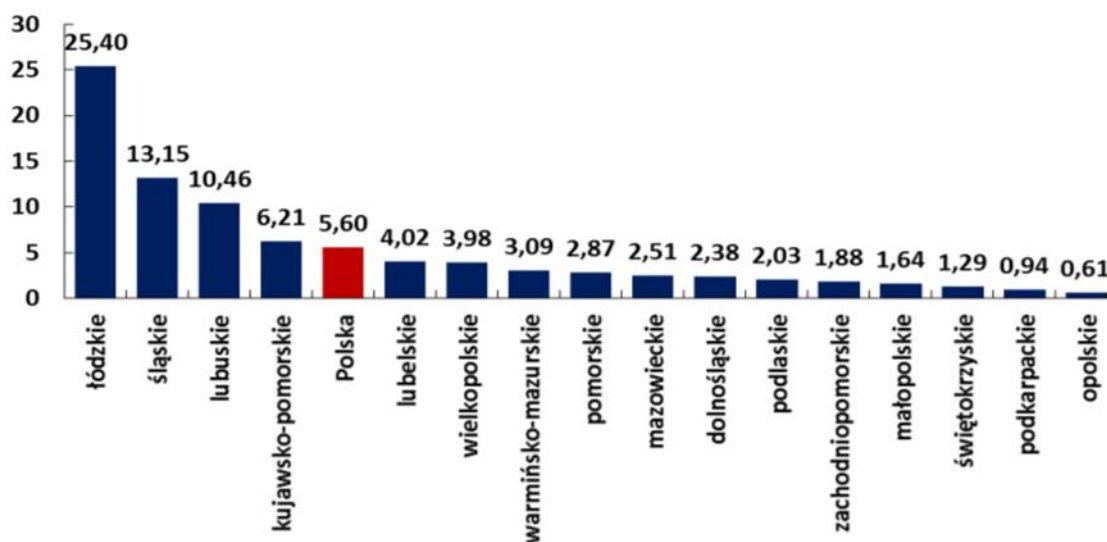
Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 59) wprowadziła nazewnictwo „Nowe Substancje Psychoaktywne” (NSP) - dotychczas znane jako dopalacze. NSP to produkty o zróżnicowanym składzie, które łączy jedna wspólna cecha: Zawierają substancje psychoaktywne działające na układ nerwowy człowieka w podobny sposób co dotychczas znane narkotyki. Substancje te są produkowane zarówno przez człowieka, (czyli syntetyczne), jak i pozyskiwane z roślin. NSP zawierają niezwykle groźne dla zdrowia i życia substancje. W grupie NSP (dopalaczy) znajdują się substancje o różnym działaniu. Możemy je podzielić na trzy typy: o działaniu pobudzającym, o działaniu halucynogennym oraz o działaniu reklamowanym jako zbliżony do marihuany. Większość dopalaczy charakteryzuje się tym, że już w niewielkich dawkach działają na ośrodkowy układ nerwowy, dlatego bardzo łatwo można je przedawkować, co prowadzi do poważnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego, a nawet śmierci.

Niepokojącym zjawiskiem jest nadal wysoka liczba zatruc NSP. Dopapalacze pojawiły się na polskiej scenie narkotykowej w 2008 r., a już w 2009 roku była to najpopularniejsza substancja psychoaktywna - była

stosunkowo tania, łatwo dostępna i nie nielegalna. W odpowiedzi na zaistniały problem wprowadzano kolejne nowelizacje ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, mające na celu ograniczenie używania dopalaczy. Liczba podejrzeń zatruc dopalaczami w Polsce w 2015 roku wyniosła 18,92 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców, w kolejnych latach liczba ta malała. W roku 2018 wskaźnik zatruc dopalaczami wskazywał 11,08, natomiast w 2019 roku liczba zatruc spadła do 5,60 przypadków na 100 tysięcy mieszkańców.

Poniższy wykres i tabele przedstawiają obrazowo wskaźniki zatruc NSP/SZ w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców według województw, a także z podziałem na poszczególne grupy wiekowe według Raportu Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2019 roku.

Wskaźnik zatruc NSP/SZ na 100 tys. mieszkańców według województw

źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2019 roku

Wskaźnik zatruc NSP/SZ na 100 tys. mieszkańców według województw

Lp.	Województwo / liczba mieszkańców		Wskaźnik IMed na 100 tys. mieszkańców Polska / województwa	
Polska			38 386 476	5,60
1	dolnośląskie	2 899 986	2,38	
2	kujawsko-pomorskie	2 074 517	6,21	
3	lubelskie	2 112 216	4,02	
4	lubuskie	1 013 031	10,46	
5	łódzkie	2 460 170	25,40	
6	małopolskie	3 404 863	1,64	
7	mazowieckie	5 411 446	2,51	
8	opolskie	984 345	0,61	
9	podkarpackie	2 127 462	0,94	
10	podlaskie	1 179 430	2,03	
11	pomorskie	2 337 769	2,87	
12	śląskie	4 524 091	13,15	
13	świętokrzyskie	1 237 369	1,29	
14	warmińsko-mazurskie	1 425 967	3,09	
15	wielkopolskie	3 495 470	3,98	
16	zachodniopomorskie	1 698 344	1,88	

źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2019 roku

Liczba zatruc NSP/SZ w Polsce w 2019 r. w poszczególnych grupach wiekowych wg GIS

Wiek	Grupa wiekowa	Przedział wiekowy	Liczba zgłoszeń
do 18 r.ż.	1	0 - 6 lat	0
	2	7 - 12 lat	6
	3	13 - 15 lat	121
	4	16 - 18 lat	261
Razem do 18 r.ż.			388
powyżej 18 r.ż.	5	19 - 24 lata	594
	6	25 -29 lat	413
	7	30 -39 lat	563
	8	powyżej 40 r.ż.	162
Razem powyżej 18 r.ż.			1732
nie ustalony	9		28
RAZEM			2148

źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce z 2019 roku

Analiza trendów rozpowszechniania używania nowych substancji psychoaktywnych przeprowadzona przez Głównego Inspektora Sanitarnego napawa optymizmem. Tendencjom spadkowym w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonania o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania, wskaźniki dostępności tych substancji według GIS także weszły w trend spadkowy.

III. DIAGNOZA LOKALNA

W ramach realizacji zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzone zostały badania wśród nauczycieli, uczniów i rodziców uczniów wszystkich szkół z terenu Gminy Siedlce, z których sporządzony został „Raport z działań profilaktycznych prowadzonych na terenie szkół w gminie Siedlce w roku szkolnym 2017/2018”.

Z Raportu wynika, że w zakresie przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Siedlce prowadzona jest profilaktyczna działalność informacyjna, edukacyjna i wychowawcza skierowana do dzieci, młodzieży i ich rodziców. Wszystkie szkoły w Gminie Siedlce posiadają opracowany Program Wychowawczo-Profilaktyczny, współpracują z wieloma instytucjami, włączają się w lokalne kampanie promocyjne z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Z danych z raportu wynika, że w poprzednich latach nie zaobserwowano/nie zgłoszono ucznia będącego pod wpływem narkotyków na terenie szkoły lub mającego kontakt z narkotykami poza terenem szkoły. Wszystkie szkoły zgłaszają zapotrzebowanie na wsparcie psychologa do spraw profilaktyki, ale również nie tylko specjalizującego się w tym zakresie. Część szkół potrzebuje położenia nacisku na pracę indywidualną z uczniem, a część na prowadzenie regularnych zajęć grupowych. W większości szkół czas pracy pedagogów jest niewystarczający na realizację obowiązków, w tym działań profilaktycznych. Szkoły mają potrzebę wsparcia swoich działań przez instytucje zewnętrzne oraz usprawnienie współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Potrzebują również środków finansowych na sfinansowanie pomocy i programów profilaktycznych dla uczniów. Część szkół deklaruje potrzebę wprowadzenia cykli szkoleniowych dla rodziców i uczniów, jak również zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną w wymiarze etatowym. W szkołach są organizowane jednorazowe spotkania dla rodziców z zakresu profilaktyki. Najczęściej są to spotkania z przedstawicielami KMP w Siedlcach. Z raportu wynika, że w czasie przeprowadzonych rozmów podczas dyżurów psychologicznych zostały zgłoszone następujące problemy : zagrożenie niedostosowaniem społecznym uczniów wykazujących problemy z zachowaniem - brak akceptacji norm i zasad społecznych przez uczniów, nieumiejętność radzenia sobie z emocjami, wagarowanie, kierowanie się zasadą chwilowej przyjemności, brak wytrwałości, brak umiejętności stawiania sobie celów i zaplanowania ich realizacji, brak umiejętności w komunikowaniu się - problemy w rodzinie (uzależnienia, choroby przewlekłe, rozwody, brak czasu dla dzieci, wadliwa komunikacja, konflikty, emigracje zarobkowe) - brak umiejętności zagospodarowania wolnego czasu, brak hobby - brak osób dorosłych pełniących rolę autorytetów, przewodników życiowych, mistrzów - dominacja świata wirtualnego w kontaktach międzyludzkich - niskie zaangażowanie rodziców w kontakty ze szkołą i inicjowane przez nią działania - wzrastająca liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - niewystarczająca obecność ojców w życiu dzieci, zwłaszcza synów - brak umiejętności wychowawczych rodziców, wynikających często z selektywnego nabywania wiedzy na temat trudności dziecka i mylenie problemów wychowawczych z symptomami zaburzenia (nieumiejętność oddzielenia i niepodejmowanie działań wychowawczych

kształtujących nawyki) - mała oferta lokalna kulturalno-rozrywkowa dla młodzieży, brak klubów i instytucji oferujących zajęcia z zakresu rozwoju osobistego i kreatywności, kół zainteresowań.

W roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzone zostały badania na terenie Gminy Siedlce w ramach Kampanii: „Widzę-rozmawiam-reaguję. O zagrożeniach czyhających na współczesną młodzież”. Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad 17% badanych ze szkół podstawowych podjęło próby inicjacji narkotyków/dopalaczy (w tym 12% wśród chłopców, 10,2% wśród dziewczyn). Osoby te wskazały także miejsca, gdzie po raz pierwszy próbowało środków odurzających, substancji psychotropowych i innych środków zastępczych. Ok. 54% badanych wskazało na spotkania u znajomych, 17% wytypowało szkołę, 8% podczas wyjazdu, a 7% badanych jako miejsce pierwszych inicjacji wskazało dom, dyskoteki lub inne miejsca. Na pytanie o przyczynach używania substancji psychoaktywnych ankietowani odpowiedzieli, iż sięgali po narkotyki/dopalacze: z ciekawości ok. 16%, za namową znajomych ok.12%, z powodu problemów rodzinnych ok. 11%. Niepokojąca jest niska świadomości młodych ludzi na temat szkodliwości zażywania narkotyków/dopalaczy oraz wpływu substancji psychoaktywnych na zdrowie psychiczne i fizyczne. Ponad 60% badanych uważa, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na potrzebę uświadomienia młodzieży, a także ich rodziców o negatywnych skutkach zdrowotnych zażywania narkotyków.

Na potrzeby diagnozy problemów związanych z bezpieczeństwem młodzieży szkolnej w kontekście wybranych uzależnień przeprowadzone zostały badania w roku szkolnym 2019/2020 wśród uczniów klas VII i VIII Zespołów Oświatowych Gminy Siedlce. Wśród respondentów było 50 % chłopców oraz 50% stanowiły dziewczyny. Wśród uczniów badanej populacji wskazano osoby, które pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, gdzie istnieje bezrobocie oraz brak poczucia wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Takie osoby mogą mieć problemy szkolne, które wynikają m.in. z zaniedbań środowiska rodzinnego, co może wpłynąć na brak poczucia bezpieczeństwa. Zagrożeniem dla tej młodzieży mogą być zjawiska patologii społecznej, do której należą m.in. alkoholizm i narkomania. Z analizy przeprowadzonych badań wynika, że alkohol i narkotyki są istotnym czynnikiem destrukcyjnym dla bezpieczeństwa młodzieży. Ponad połowa badanych, uważa że zjawiska te w istotny sposób mogą zagrozić bezpieczeństwu zarówno jednostki zażywającej środków odurzających, jak i otoczeniu które się w nim znajduje. Zasób wiadomości młodzieży na temat procesu uzależnienia od substancji psychoaktywnych znacznie różni się od wiedzy wśród grupy badanej młodzieży. Zróżnicowane odpowiedzi ankietowanych świadczą o ich niepewności i braku wiedzy na temat uzależnienia od narkotyków. Badani znacznie rzadziej spotykają się z narkomanią niż z alkoholizmem. Na taki stan rzeczy przypuszczalnie ma wpływ duża dostępność alkoholu i o wiele mniejsza narkotyków. Organizowanie zajęć z psychologiem i pedagogiem szkolnym skutecznie może wpłynąć na poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole oraz przeciwdziałać zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży. Ponadto działania profilaktyczne w szkole, organizowanie kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych, a także pomocy/warsztatów w zakresie wsparcia rodziców i poprawy relacji wewnątrzrodzinnych są czynnikami chroniącymi przed uzależnieniami.

Z danych Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Dotkniętych Chorobą Alkoholową, Narkomanią i Hazardem „Szansa” wynika, że w 2019 roku z punktu konsultacyjno-terapeutycznego skorzystało 26 osób z gminy Siedlce, w tym 16 mężczyzn i 10 kobiet. Do listopada 2020 roku liczba ta wzrosła do 36, w tym niepokojącym zjawiskiem jest duży udział osób młodych do 25 roku życia. Pododdział Detoksykacji (Alkoholowy) w SPZOZ w Siedlcach w 2019 roku hospitalizował 18 pacjentów z gminy Siedlce (w tym

2 kobiety i 16 mężczyzn), z Poradni Leczenia Uzależnień w SPZOZ skorzystało 36 mieszkańców, w tym 9 kobiet i 27 mężczyzn. Dla mieszkańców z terenu gminy Siedlce oraz powiatu siedleckiego w Poradni Leczenia Uzależnień udzielonych zostało 209 porad lekarskich, przeprowadzono 1395 sesji psychoterapii indywidualnej oraz 2 sesje psychoterapii rodzinnej. Ze statystyk Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Siedlcach w 2019 roku wynika, iż nie zgłoszono żadnych przypadków zatruciu alkoholem i środkami zastępczymi z terenu gminy Siedlce.

Brak jest dostępnych statystyk o liczbie osób objętych terapią, w tym mieszkańców z gminy Siedlce, którzy otrzymali wsparcie terapeutyczne w Poradniach Leczenia Uzależnień działających na terenie miasta Siedlce. Z informacji Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach wynika, że na terenie gminy Siedlce w 2019 roku dokonano 224 przestępstw, z czego wykryto 156 (w 2017 – 191, w 2018 – 139) w tym z ustawy o narkomanii w 2018 roku dokonano 14 przestępstw, a w roku ubiegłym wzrosło do 15 przestępstw.

Jak wynika z analizy problemu oraz diagnozy lokalnych problemów, działania profilaktyczne powinny zatem dotyczyć nie tylko młodzieży, ale także dorosłych. Aby zmniejszyć rozpowszechnienie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i innych środków zastępczych wśród młodych ludzi, konieczne jest wdrożenie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości młodzieży i rodzin, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych chroniących przed używaniem narkotyków. Konieczne są także kompleksowe działania profilaktyczne obejmujące całe rodziny. Zintegrowane działania muszą być adresowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i do rodziców oraz nauczycieli. Profilaktyka, jako oferta wzbogacająca wychowanie oraz edukację dzieci i młodzieży, wymaga podjęcia działań ukierunkowanych nie tylko na zapobieganie szkodom, ale przede wszystkim na promowanie zdrowia rozumianego całościowo, które obejmuje wymiary: fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy i publiczny.

Jednakże najważniejszym elementem procesu przeciwdziałania narkomanii jest profilaktyka prowadzona w środowisku lokalnym. Zjawisko narkomanii jest problemem społecznym i istotną sprawą jest też zrozumienie problemu narkomanii oraz tworzenie wokół niego odpowiedniego klimatu w naszym społeczeństwie oraz kreowaniem polityki w zakresie profilaktyki. Skala zjawiska narkomanii nie jest zdiagnozowana w pełnym wymiarze, ponieważ zidentyfikowanie problemu możliwe jest często dopiero w momencie wystąpienia szkód.

Realizacja niniejszego programu ma na celu monitorowanie zjawiska i prowadzenie działań zmierzających do ograniczania używania środków psychoaktywnych wśród tych osób.

IV. ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIĄJĄCE PROWADZENIE PROFILAKTYKI

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach
- Placówki Oświatowe
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Siedlcach
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Grupy AA i AL - ANON działające na terenie miasta Siedlce
- Sądy, kuratorzy sądowi
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (m. in.: Powrót z U, Stowarzyszenie „Szansa”, Caritas)

- Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna
- Fundacja Rozwoju i Edukacji „Skrzydła”
- Parafie Rzymskokatolickie

V. GRUPA DOCELOWA

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy gminy Siedlce, a w szczególności dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice oraz przedstawiciele służb, instytucji, organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Podczas planowania, a następnie realizowania działań profilaktycznych, szczególna uwaga jest kierowana na dzieci i młodzież. Wszystkie placówki oświatowe działające na terenie gminy Siedlce realizują zadania prewencyjne, dotyczące zapobieganiu problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki, zgodnie z wymogami ustawy o systemie oświaty. Programy te wspierane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

OGRANICZENIE UŻYWANIA NARKOTYKÓW I ZWIĄZANYCH Z TYM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZDROWOTNYCH.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
3. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii
4. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem.				
PLANOWANE DZIAŁANIA	1.1	Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej osobom uzależnionym i ich rodzinom - Punkt Konsultacyjny.	WSKAŹNIKI	- l. osób korzystających
	1.2	Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii poprzez udział w szkoleniach, konferencjach.		- l. szkoleń - l. odbiorców
	1.3	Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej-		- l. udostępnionych materiałów - l. odbiorców

		udostępnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów.		
Cel szczegółowy 2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.				
PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką uzależnień.	WSKAŹNIKI	- l. instytucji - l. spotkań
	2.2	Realizacja programów profilaktycznych w szkołach i środowisku lokalnym.		- l. placówek - l. programów - l. uczestników
	2.3	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży- organizacja zajęć z elementami programu profilaktycznego w okresie wakacyjnym.		- l. imprez - l. uczestników
	2.4	Wspieranie organizacji lokalnych imprez dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów oraz alternatywne formy spędzania czasu wolnego.		- l. imprez - l. uczestników
	2.5	Wzmacnianie postaw społecznych zapobiegających sięganiu po narkotyki i inne substancje psychoaktywne poprzez realizację różnych działań profilaktycznych- marsze, pikniki, spektakle, koncerty.		- l. akcji - l. uczestników
Cel szczegółowy 3. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii				
PLANOWANE DZIAŁANIA	3.1	Wspieranie stowarzyszeń, które realizują zgodnie ze swoim statutem zadania w obszarze profilaktyki rozwiązywania problemów narkomanii.	WSKAŹNIKI	- l. zadań - wysokość środków finansowych - l. uczestników
	3.2	Dofinansowanie zakupu nagród i artykułów biurowych niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych imprez o tematyce ściśle powiązanej z problemem uzależnień, profilaktyki oraz promocji zdrowego stylu życia.		- l. podjętych działań - l. uczestników
Cel szczegółowy 4. Zwiększenie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach				

PLANOWANE DZIAŁANIA	4.1	Objęcie dzieci i młodzieży szkolnej wsparciem specjalisty ds. profilaktyki i uzależnień.	WSKAŹNIKI	-l. placówek -l. uczniów -l. godzin
	4.2	2 Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców i nauczycieli o substancjach psychoaktywnych i uzależnieniu poprzez konsultacje i spotkania z psychologiem.		-l. placówek -l. uczestników -l. spotkań

Źródłem finansowania zadań wynikających z Programu Przeciwdziałania Narkomanii są dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a także środki będące w posiadaniu instytucji, służb i organizacji pozarządowych, realizujących przypisane im ustawowo lub statutowo zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii.

Łączna kwota na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021 ujęta została w planie budżetu Gminy Siedlce w dziale 851- ochrona zdrowia.

Program realizowany będzie we współpracy z podmiotami wskazanymi w zasobach lokalnych niniejszego programu, w szczególności: Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Siedlcach, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Miejską Policji w Siedlcach, Stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi.

W realizacji programu mogą uczestniczyć na zasadach współpracy osoby fizyczne i prawne, podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zadań objętych programem. Gmina może wspierać działanie tych podmiotów lub powierzać im realizację zadań Programu. Przewiduje się zlecenie zadań organizacjom pozarządowym w ramach programu współpracy z organizacjami, w tym: dofinansowanie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dofinansowywanie zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych, dofinansowanie zajęć profilaktyczno-sportowych i sportowo-rekreacyjnych, pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin. Podmioty realizujące zadania Programu mają obowiązek informowania o źródle finansowania/dofinansowania działania w następującym brzmieniu: „DZIAŁANIE FINANSOWANE /DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH/ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2021” - stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną informację pisemną w miejscu jego realizacji, kierowaną do odbiorców. Ponadto podmioty zobowiązane są do złożenia sprawozdania merytorycznego i finansowego z przeprowadzonych działań.

VII. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2021.

Wójt Gminy Siedlce przedkłada Radzie Gminy Siedlce sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021 do końca I kwartału 2022 roku.